Соколёнок

Лашын

6/2016

ноябрь - декабрь

0+

БАЛАЛАР УЬШИН ЭКИ АЙДА БИР КЕРЕ ШЫГАТАГАН РЕСПУБЛИКАЛЫК ЖУРНАЛЫ

Аявлы
окувшылар!
2017 йылга
«Лашын»
журналына
язылынъыз!

Солтанбек Аджиковтинъ мерекеси

Халкы ушин тус коьрген

Мине соьйтип айтпага болады бизим замансыз дуныядан тайган шаьйиримиз Солтанбек Акимеш улы Аджиков акында. Быйыл декабрь айында сосы белгили шаьйирмиз эм халкымыздынъ алал улына 75 йыл толаяк эди.

Солтанбек Аджиков Ногай районнынъ Терекли-Мектеб авылында 1941-нши йыл декабрь айында тувган. Ондагы орта школасын битирип, сонъ Махачкаладагы мединститутын битирген эм бир неше йыллар узагында районнынъ еринде врач болып куллык эткен. Кесписи бойынша врач болса да, ятлавлар эм поэмалар, солай ок хабарлар язбага заман тавып турган. Бир неше йыйынтыкларын шыгарып уьлгирген. Онынъ соьзлерине ногай композиторлары аз йырлар язбаганлар эм олар аьли де йырланып келедилер.

Шаьйир оьзининъ акында булай деп язып калдырганы тамаша тувылма экен:

Мен наьсипсиз болсам да,
Халкка наьсип изледим.
Куьнлер куьнъирт болса да,
Наьсипли деп санадым,
Соннан себеп оьзимди...

Наьсиплиси сол, онынъ язганлары аьли де ногай халкынынъ авызында айтылып келедилер эм юбилей йылында да аз айтылмайды.

Аьли шаьйирдинъ бир неше балаларга багысланган ятлавларын да беремиз.

С.Култаева

Тетеси мен йиени

* * *

Тетеси мен йиени
Шыктылар кыдырмага.
Ойланып суьйгени мен
Салкында тыншаймага.

Бавдагы олтырага:
«Ох-хай-ав!» – деп олтырды.
Йиени аварага
Тетесин бек калдырды.

– Кой, тыншай, ярык коьзим
Коьресинъ, кыйналаман.
– Тетем, ракета-оьзим,
Сен-айсынъ, айланаман.

Ата торгай

* * *

Ата торгай ин казып
Ерди бек тырнады.
Сонъ авада кадалып
Занъырап йырлады

Сызгарады савлай куьн,
Тыншаймай йогарда.
Тек куьн батып, болса туьн,
Уйклайды ол уяда.

Ва, юмыран ювырып
Тап туьс мезгилде,
Кызган куьннен тыгылып,
Орынласты ининде.

Бу затты тик бийиктен
Ата торгай коьреди.
Тынышсызланып бирден
Сызгырып йибереди.

Тили йоктынъ–халкы йок

Тилим меним

Ынанмайман тилди муттым дегенге,
Тилди муттым дегенге ынанмайман.
Шаркларына бир инсанлык энмеген
Бу тайпады инсанга санамайман.
Мутылады коьп яшаган ерлер де,
Мутылады сага мактав айтаган
Куьни-туьни эш безбейген бирлер де.
Мутылады сени саткан шаклар да,
Баска затты мен айтпайман, мутыла
Наьсибинъ мен баслап раскан яклар да...

Кадрия.

Тил – ол халктынъ яны, дуныя бар экенин билдиретаган белгиси. Ногай тилининъ байлыгынынъ шети-кырыйы йок.

Туьрленди яшав, туьзелди яшав!.. Яшавдынъ туьрленислери мен бирге бизим ногай адабиятымыз да йылдан-йылга оьрленип оьседи.

Кадрия суьер кесписинде арувсыз-талувсыз ислеви мен халкымыздынъ соьз казнасына оьз уьлисин коскан-лардынъ бириси. Кадриядынъ яшавы ногай адабиатында, айындырык ярыгындай болып, яркырап оьтти. Халкымыздынъ ойы, ымтылысы, ниети Кадриядынъ тамырына кирген, канына синген.

Уллы халкты кишкей эткен заманлар,
Кишкей халкты уллы эткен инсанлар.

– Туьнъилменъиз,
Юлдызымыз соьнди деп,
Бьатир оьлсе,
Данъкын салар дуныя,
Ногайымнынъ
Сыйлы кызы солды деп,
Юреклерде
Мынълап яшар Кадрия.

Тил – миллет байлыгымыз, ол дайым оьрлендируьвди, оьстируьвди, яс оьспирди тувган тилге талаплайды. Бизим тилимиз айлык шебер. Сосы байлыгымызды йоймас уьшин оны оьсип келеятырган балаларга синъдирмеге керек. «Ярлылыгын ясырган – байымас», дегендей болып, тилдинъ, соьздинъ маьнесин анълатып билмеге, ога уьйкен эс бермеге керек.

«Давай», ногайша соьйлейик
Ярты ногай, ярты орыс,
Доьнбеден Алла сакласын.
Халкымыздынъ доьнгенин
Коьргенше, коьрге салсын.
……………………………

К.Бараев.

Саклайык, ногайлар, тилимизди.
Ол сакланса, сакланар ногай оьзи де.

Ногай тилди саклайык

Ана тилди саклайык
Уьйшиликте, исте де.
Яс оьспирге бергендей
Эс этейик куьнде де.

Эс берейик, соьйлейик
Ана тилде уялмай,
Карыстырып юрмейик
Ят соьзлерди карамай.

Уьйренейик, билейик
Бала бавда, мектебде.
Ана тилдинъ сербетин
Баалайык сав куьнде...

А.Капланов.

Сосы макалады тамамлай келе, уллы ногай шаьйдеси Шал-Кийиздинъ мундай сыдыраларын эсимизге алып кетейик:

Оьлермиз биз, оьлгенде юмылар эки коьзимиз.
Биз оьлген сонъ, калганлар соьйлер бизим соьзимиз.

Канлыбаева С.Т.
Эдиге авыл мектебининъ окытувшысы.

Бийбиайша Аймухаммедова

ТИЛ ЮРИТУЬВШИ

(хабар)
II кесеги

Сагындык онынъ юзине тувра карасын таслады эм онда бир ийги зат коьрмеди.

– Сиз оны ман бирге куллык этесизбе? – деп сорады ол Дауттан.

– Дурыс! Учреждениеде оны бирев де суьймейди эм бирев де сыйламайды. Коймасанъ, йолдасларына туьрли-туьрли ат та такпага суьеди. Мысалыга, ол меним акымда баскаларга аьр заман тек яман соьзлер айтып турады.

Сав йол бойы куьлемсиреп келеятырган яслардынъ бириси оьзининъ уьйининъ янына еткенде, баьрисин де киринъиз деп шакырды. Тек яслар ога шакырганы уьшин разылыкларын билдирдилер эм оьзлерининъ йолларына туьсип кеттилер.

Даут йолдасларыннан бир неше абыт арт калды эм сонъында бурылды эм бирден шавып етти.

– Сиз ондай мактаншыкты коьргенсизбе, аь? Каратагы сен оны, коймасанъ бизди уьйине де шакырады. Оьзининъ уьйин эм кайтип яшайтаганын коьрсетпеге суьеди. Белки, бизге караганда, онынъ каьлшелери де коьп болар. Каьлшелерин каерге тоьсеегин де билмейди. Коймасанъ, олар тамда тувыл да, полда ятадылар. Аьдемлердинъ аягынынъ астында каьлше дейтаган зат тез тозаягын билмейтаган болаяк, онъган аьдем тувыл.

– Сиз оны да билесизбе? – деди тамашасы келип Сагындык.

– Необязательно баьрисин де билмеге. Онынъ сыпатыннан баьри зат та коьринип туры. Биз оны ман арада бир коьрисемиз эм конъысы болып куллык та этемиз. Аьр куьн эртен бир эсиктен киремиз. Онынъ кайдай ярасык хатыны да бар. Болган ман бизим директордынъ приемныйына келип, секретарьше кыз бан болган болмаган затларды соьйлеп турады. Онынъ алдында куьлемсиреп тек янъыларда салдырган алтын тислерин коьрстеди. Ондай алтын тислер кимде йок? Анасыннан тувганнан алып мактаншак. Белки, анасы да сондай болган болар.

Кезек кетти. Эндигиси ол Сагындыкка янасады. Ол оьзи оьзиннен тынышсызланып баслады. Неге десе оьзине де мен аьли уьйиме бурылганлай меним акымда да тил юритуьв болар деп коркатаган эди.

– Сиз кайсы ерге дейим бизи мен бараяксыз? – деп бурылды ол Даутка.

– Бас деп сиз мага аьли де бармага узакпа соны айтшынъыз.

– Аь сиз? – деп Сагындык уьшинши яска бурылды.

Ол оьзининъ орамын айтты. Ол заман Сагындыктынъ иши бирден сувып кетти. Эм ол оьзи-оьзиннен булай деп ойланды: суьйсем уьйге кеш келмеге боламан. Олардынъ тил юритуьвине калганша, кеш келгеним де ийги. Тек Даут онынъ не ерде туратаганын билетаган эди. Эм ол Сагындыкка бурылып, булай деп айтты:

– Аман тур, ювыгым, – эм колын созды.

Болган ман Сагындык олардан калмай юре берди.

Арасы коьп заман кетпей, уьшинши яс та калды.

– Сизинъ атынъыз ким аьши?

– Сагындык.

– Аявлы, Сагындык, мен соьлеги калган балван ясты ким экенин билип болмадым, – деди Даут эм Сагындыкка янасты. – Оьзи бир зат та соьйлеймейди, авызына сув алгандай болып турады. Коьрдинъме сен оны? Тойда энъ де ийги ерде олтыртып турды. Ямагатта оьзин тутып болмады. Баьрине де простой болып коьринмеге суьеди.

Дауттынъ уьйи каладынъ тап шетинде эди. Эм олар экеви юре турып соьлеги ястынъ акында хабарлап турдылар.

Сагындык оны уьйине дейим озгарды эм артына бек мыдах кепте кайтты. Неге эсе де ога бирден бек куьшли куьлмеге деп суьйиниш келип кетти. Сонъында ол токтады эм ийинлерин козгай берип, оьз-оьзине куьлемсиреп алды.

Неге эсе де ол бирден куьлкисин токтатты. Бек тынышсызланды, белки, меним артымнан Даут карай болса деп бурылды. Ама бирев де карамайтаган эди. Ол сол заман ашувланды эм оьзининъ юмырыгын каты этип юмды.

Яшавда Даутка усаган аьдемлер де болады экенлертагы!

Каракалпакшадан коьширген
С.Култаева.

Айтувлар

* * *

Элдинъ байлыгы – сенинъ байлыгынъды.

* * *

Ят элдинъ язы да эрши болар.

* * *

Тувган Элим кардашым –
Кыйынлы куьн сырдасым.

* * *

Халктынъ дослыгы – душпаннынъ براслыгы.

* * *

Дослар ябысса, душпан суьйинер.

* * *

Дослар кыйынлы куьн танылар.

* * *

Аз соьйле, асыл соьйле.

* * *

Бир соьйле, эки эсит.
Тил кылдан наьзик, кылыштан оьткир.

* * *

Яхшы соьзден бал шыгар.

* * *

Яс шагынъда орам кыдырсанъ,
Уьйкен болганда аш кыдырарсынъ.

* * *

Тав тавга йолыкпас, аь аьдем аьдемге йолыгар.

* * *

Элин муткан элсиз калар.

* * *

Яманнынъ яласы, казанынъ карасы югар.

Эс этейик!

Аьдемге окув керек...

Аьлиги заманда, ясырмай айтпага болады, бизим ямагат, боьтен де, яслар арасында китап окымага суьетаганлар саны азайып барады. Кайбиревлер китаплерди колларына да алып карамага суьймейдилер. Алдынгы совет йыллары заманларында автобусларда, трамвайларда эм троллейбусларда олтырганлар арасында колларында китаплери болганларды коьрмеге кыйын тувыл эди.

Баска биревлер китаплерди бир кере карап шыкса да таман деп эсаплав этедилер деген ой да келеди. Оны карап койган ман болмайды. Китапти амал болса, басыннан сонъына дейим эс берип окув керек. Онынъ да маьнеси йок тувыл. Айтпага, бир киси бир зат сораса, сол китапте бар болса, – «бар» деп, йок болса, – «йок» деп айтып болаган инсан оьзин сенимле кепте юритеди. Солай болса, ис бир баска.

Меним ойыма коьре, китапти басыннан алып, биринши табагыннан карамага эм окымага керек. Ортасыннан карап яде окып басласа, басында не зат болганын билмейсинъ эм анъламайсынъ.

Аьр бир аьеллерде китаплер, газеталар, журналлар болмага керек. Ногайларымыз ана тилиндле шыгатаган затларды алсалар, окысалар экен. Китап аьдемнинъ маслагатшысы эм досы.

«Билеги юван бирди йыгар, билими юван мынъды йыгар» деп халкымызда босына айтылынмаган экен. Аявлы ямагат, ясларымыз, бизим келеектегимиз сама билимли эм окымыслы болсын уьшин, биргелесип куллык этпеге керекли боламыз. Заман карамайды. Сонъ кеш болар...

А.Култаев, шаьйир.

Молла Насретдин айткан...

* * *

Бир киси Молла Насретдинге келеди эм ога булай деп айтады: «Сыйлы, Молла, мага 40 йыл узагында сакланган сирке сув керек. Бар болса, бираз сама мага бермеге болмайсынъма?» – деп. Молла Насретдин ога булай явап кайтарган: «Сени кимик аьр тилеген аьдемге бере турган болсам, оны мен 40 йыл сакламага болмас эдим» – деп.

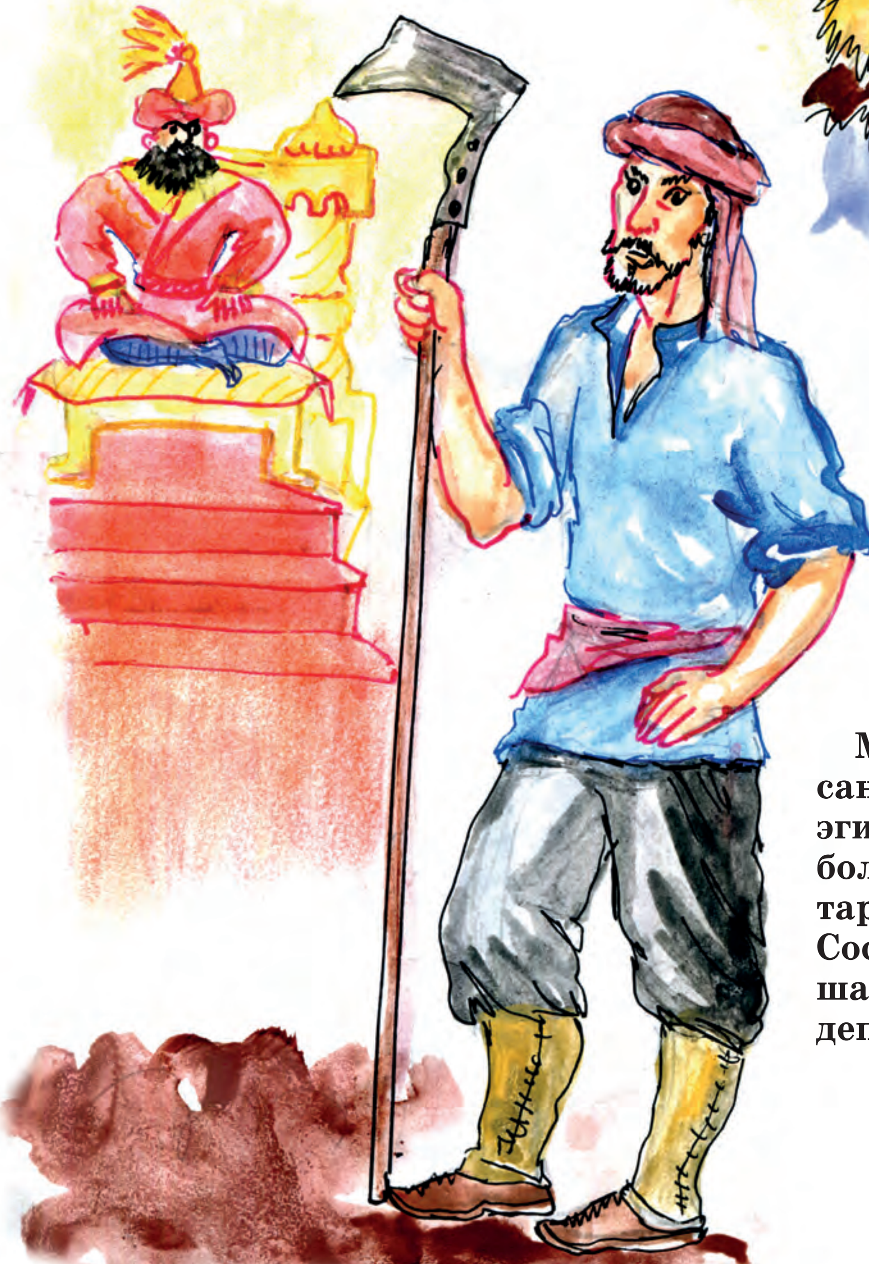

* * *

Моллага бир киси келип: «Айтсанъа мага, Патша уьйкенме яде эгинши уьйкенме?» – деп сораган болган экен. Молла да явабын кайтарган: «Оьзекте, эгинши уьйкен. Сосы эгинши болмаган болса, патша аштан да оьлмеге болаяк эди» – деп.

***

Молла Насретдинге бир кесек йыйылган аьдемлер: «Ва, Молла, куьннинъ узагында биревлер аргы якка карап, баскалары берги якка карап юрип турадылар. Сол зат неге болады экен?» – деп сораганлар. Молла да оьзиннинъ явабын кайтарады: «Неге болсын, баьри де халк бир якка карап юрсе, дуныядынъ бир ягы авыр болып, авып кетип калмага болаяк» – деген. – Шуькир Кудайга аьлиге дейим де аьне якка эм мине якка юруьвлери токтамаганы да».

Куьшли юретаган баьпишлер (татар эртегиси)
II кесеги

Эндигиси оны токтатып болама! Баьпишлер оны авлактан орманлыкка карап алып барадылар. Ийгиси сол болды, бир берк бутак карсы келди. Сары киси ога урынды эм йыгылды. Аяклары болса, шабадылар, шабадылар! Авада шабадылар. Конаклар болса онынъ артыннан еттилер эм баьпишлерин шештилер. Ол болса коркканыннан калтырайды. Тил йок болды. Колларын булгайды эм айтады:

– Меннен пайда йок! Меннен...

Сол заман авыл бойы ман бир саьвдегер баратаган эди. Аьдемлерди коьрди, токтайды. Эм сорады:

– Сиз неге мунда йыйылгансыз? Бир зат болдыма аьши? Неге бу баьпишлерге карап калгансыз? Олардынъ бир баска затлыгы барма?

– Оьзек те, баскалыгы бар! – дейдилер ога явапка. – Булар аьлемет куьшли юретаган баьпишлер боладылар. Келген аьдем баьпишлерди кийди эм сол ок вакыт ювырып кетти!

Онынъ коьзлери кыздылар.

– Булар кимдики боладылар? Иеси кимди? – дейди саьвдегер. – Мен бу баьпишлерди сатып аламан.

– Биревдинъ де сеси шыкпайды. Иеси онынъ йок!

Саьвдегер сонда айтады:

– Эгер дейим олардынъ иеси йок болса, мен оларды аламан!

Алады эм кетип калады. Ол саьвдегер бек кызганыш болган экен. Оьзининъ куллыкшыларына заманында асын бермеген. Олар аш турганлар. Ама тыншаймага биревге эп бермеген. Онынъ бир ойы болган: «Куллыкты тез этинъиз! Тез!»

Саьвдегер куьшли юретаган баьпишлерди алып бարады эм ойлайды: «Эндигиси меним куллыкшым йырма аьдем уьшин куллык этер».

Азбарына киреди эм йорык окына куллыкшысына айтады.

– Сен мине баьпишлерди тез болып кий-куллыкты басла; атларга ем аьзирле, сув аькел. Оннан сонъ орманлыкка барып агаш аькел ярмага. Капыстады бавдан йыйып ал. Анъладынъма?

– Анъладым, – дейди куллыкшысы, – анъламай болама.

Куллыкшысы куьшли юретаган баьпишти кийип баслады. Аягына салганы да сол болды – баьпишлер оны алып кеттилер... Азбардан оьттилер. Ун туратаган амбарга еттилер. Куллыкшысы ун туратаган уьйкен шукырга йыгылды. Аяклары юреди, юреди. Ун булыт болып коьтериледи. Бир зат та коьринмейди.

Саьвдегер амбарга келди эм куллыкшысна урсысып баслады.

– Сен не эткен затсынъ аьши? Унымды неге шашасынътагы?

Куллыкшысы явапка тегеран бир тавысын шыгарады:

– Мени муннан шыгарынъызтагы! Тилеймен сизге! Аякларымды ысланъыз, аякларымды! Тынысым битеди!

Уьйкен кышкырык пан саьвдегер куллыкшысна янасады, оннан куь-

шли юретаган баьпишлерди шешип алады. Куллыкшысын тоьбелейди, соьгеди.

– Каратагы сен буга, куьшли юрмеге суьймейди! Яде сен сосы баьпишлерден коркасыма?

– Болмайман! – дейди куллыкшы.

– Болмайсынъма аьши! – деп кышкырады саьвдегер де. – Мине мен сени уьйретермен! Кара, баьпишти оьзим киермен! Кара!

Аягына кийди. Абытлады эм амбардан куьлле кимик ушып йоьнеди...

Арбадынъ тегершигиннен ыслаяк болган эди, болмады. Ушады. Сарайдынъ тамына урынды. Авдарылды. Малларга деген шукырга туьсип кетти. Оннан оны сув туратаган ерге аькелди. Каналдан оьтти. Йылгадан оьтти. Тап орманлыкка келип етти. Бир уьйкен бутакка урынды эм шалкасыннан туьсти. Ятады. Аяклары авда ойнайдылар. Оьзи болса аьдетте болмаган тавысы ман кышкырады:

– Коьмек этинъызтагы! Коьмек! Сосы баьпишлерди алып тасланъыз! Олар мени кыйнайдылар! Меним артык куьшим калмады! Оьлим мага келеятыр! Кышкырыкты эситип, туваршы келди. Карады эм айтты:

– Сен меним баьпишлеримди кайдан алгансынъ аьши?

Саьвдегер тавысын йойган эм онынъ соьзлерине явап берип болмайды эди. Туваршы онынъ аякларыннан оьзининъ баьпишлерин шешип алды. Эм орманлыктан саьвдегерди кувып йиберди. Авылга соьлеги саьвдегер арып–талып, аш болып кайтты. Бетлери коьгерген, яраланган. Оьзи кир дегенде кир.

Туваршы болса, оьзининъ куьшли юретаган баьпишлерин кийди эм олар ман малларын карап баслады. Соннан бери онынъ бир койы да, бир тувары да йок болмады. Эндигиси ол бир узын йолдан, бир терен йылгадан, бир авлактан коркпайтаган эди. Эндигиси ол арув деген не зат экенин де билмейди...

Коьширген Шугаипова З.

Анварбек Култаев

Балалар арасындагы хабарлардан...

* * *

Эмирбекти йолдасы бир неше куьн коьрмеген эм сонъ йолыгады. Эм оннан сорайды:

– Эмирбек, сен ананъ ман не ерге баргансынъ? Зоопарккама?

– Бардык. Карадык.

– А циркнеше?

– Барганмыз.

– Каруселльде кыдырдынъызба?

– Кыдырдык.

– Эмирбек, сен онда инопланетянды коьрмединъме?

– Йок, инопланетянга аьли де барган йокпыз. Анама айтып карарман...

* * *

Эмирбек шахмат ойнайды эм утылады. Болган ман онынъ коьнъили бузылмайды.

– Мен гроссмейстер болаягыма шекленмеймен, – дейди ол.

– Сен оны кайдан билесинъ аьши? – деп, досы Климбек оннан сорайды экен.

– Мен анама боларман деп соьз бергенмен! – дейди явапка Эмирбек те.

* * *

– Эмирбек, сен анаконда не зат экенин билесинъме? – дейди Алимбек акылятак бола берип.

– Неге билмеймен. Билемен. Уьйкен дегенде уьйкен балык!

* * *

Эмирбек Алимбек пен йолыгысып:

– Мен туьнегуьн войнады ойнаганман! Во! Булай эди! – деп, колларын йогары этип коьрсетеди.

– Аьши ким мен ойнадынъ? – деп сорайды Алимбек.

– Бизим сары мысык пан!..

БИЛСЕНЪИЗ, ПАЙДАЛЫ

Кайсы кала энъ де уьйкени?

Коьплеген балалар кайсы кала энъ де уьйкен деп кызыксынатаганлар аз тувыллар. Буьгуьн биз сонынъ акында айтпага деп токтастык. Аьдетинше, каладынъ уьйкенлигин ол не шаклы ер бийлеви эм онда не шаклы аьдем яшавы ман тенълестирип карайды демеге керекпиз. Солай болган заманда, Япониядынъ бас каласы Токио биринши орынды бийлейди. Мунда аьлиги заманда 34 миллион аьдем яшайды экен. Экинши орында Мексикадынъ бас каласы Мехико болады. Уьшинши орынды Американынъ Нью–Йорк каласы бийлейди демеге болаяк. Ама бийлейтаган Ерин алып караганда энъ де уьйкен Лондон каласы болып коьринеди. Сосы калага бизим Москвадай эки калады ерлестирмеге болады экен! Бийлейтаган Ерине коьре, экинши орында Мехико, уьшиншиди Лос-Анжелес аладылар.

Билесизбе, балалар, бизим Россия дуныяда энъ де уьйкен Эл деп саналады. Бизим Элимиздинъ энъ де уьйкен каласы – Москва каласы болады. Бу куьнлерде мунда 10 миллионнан артык аьдем яшайды.

Эндигиси бизим республика – Дагыстанды алып карайык. Онынъ бас каласы Махачкала каласы болады. Эм сосы каламызда 600 мынънан артык аьдем яшайды экен.

Соьзимизди тамамлай келе, сизге, балалар, мунавдай зат акында билмеге эм бизим «Лашын» журналына язбага тилеймиз: Сиз яшайтаган калада яде районда, суьйсе авылда не шаклы аьдем яшайды эм онынъ бийлейтаган ери не шаклы болады? Сол зат акында язсанъыз, журналда материал баспаланаяк.

«Лашын» журналынынъ редакциясы.

Ювсан

Бизим кенъ яйылган элимиздинъ ясыл байлыгы бек уьйкен эм кенъ яйылган. Онынъ саны юзлеген дарманлы оьленлерге де етеди. Тек болган ман халк арасында солардынъ тек онлаган туьрлилери кулланыладылар.

Ювсан коьп йыллык оьсимлик деп саналады. Аьдетинше бу оьсимлик шоьлликте, аьдемлер туратаган меканлардынъ янында, йол бойында, бавлардынъ бавърайында оьседи.

Ювсаннынъ пайдасы куьшли. Онда коьк, ясыл туьсли болган эфир майы, абсинтин, каротин, С витамини, салат ок уксус, янтарь, алма кислотасы эм оьзгелей затлар да бар. Медицинада ювсаннынъ шешекейи бар йогары бети эм япраклары кулланыладылар. Шешекей атып баслаганда (июнь – август) ювсаннынъ шешекей бар ерлерин кесип алмага керек. Япырагы болса шешекей атканша, май айынынъ сонъында яде июнь айынынъ басында аьзирленеди.

Юритилинген сынавларга коьре, ювсан аьдменинъ ас казанын ийги ислетеди, кислотностин коьтереди, оьт шыгарувды арттырады. Сувык тиювден сакланмага да анъсатлык береди, солай ок ярадынъ тез битуьвине себеп болады.

Ювсан кайнатылган сув авызды шайкамага, коьгерген, сискен ерлерге компресс йосыкта салынмага ярайды.

Тек бир затты эске салайык. Ювсаннан этилген дарманлар врачтынъ кенъеси мен кулланылмага кереклер. Ол дарманлар узак болжал турмага ярамайды.

Ойлап карайык

* * *

«Лашын» журналынынъ окувшыларына бир неше соьзлерди тавып, точкалардынъ орынларына язбага деп тапшырма бериледи.

1.
Олтыры бир карт атай,
Юз туьрли тон ябылган.
Ашып оны сен кара,
Йылаяксынъ, ол – ……

2.
Оьзи болса ал юзли,
Туьси ясыл, алабай.
Аша, ашылар коьнъил,
Секерден таьтли оьзи.
Аша, ют сен, бол сабыр –
Атын айтсам ол – ……

3.
Кийими бар уьстинде,
Етпис кепте оралган.
Азбарда ол аьр кимде,
Бар язлыкта яйылган,
Барма алып, ал аша –
Мен айтайым, бу – ……

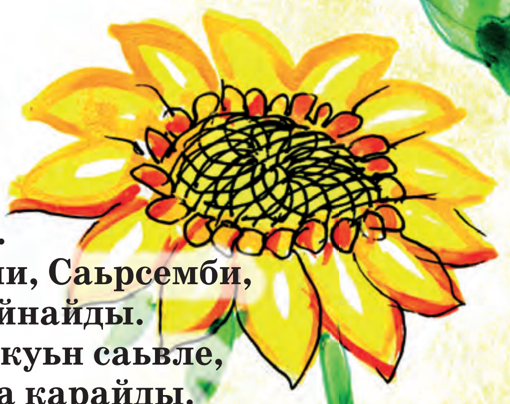

4.
Сары туьсли, Саьрсемби,
Аягында ойнайды.
Тие калса, куьн саьвле,
Онда-мунда карайды.
Караганда яраган,
Атын айтсам, ол –…….

5.
Азбарда эм авлакта,
Шашсанъ, оьсе, шашып бил!
Кызыл, конъыр каравга,
Уьзип ал да уьйде ил.
Авызда даьм калдырган,
Халк биле бу – ……

ЯВАПЛАР

4 НОМЕРДЕГИ РЕБУСТИНЪ

Юзим, юзик, бесик, айырды, алтын, шуьш, айырым, куьш, етим, алтыарык, доьрткил, доьртаяклав, кыркбувын, кырктувар, кырккабат, акылбалык, газон, эки-меки, конак, кондык, тон, вагон, ногай, ералма, бирлеп, эшбир, уьшкиллик, карагошкыл, карагус, куьнайлан, куьнбатар, куьнтувар.

5 номердеге

Ал, шешип каранъыз!
Карбыз, куьндик, тыйын, мысык.

6 номердеге

Биринши буквалардан соьз туьзип каранъыз...

1. Саз. 2. Алма. 3. Валий. 4. Карга. 5. Асык. 6. Темир.
Айырым соьз: савкат

***

Ойлап карайык...

1. Соган. 2. Карбыз. 3. Капысты. 4. Куьнайлан. 5. Бадыражан.

Соколёнок

Лашын

6/2016

ноябрь - декабрь

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель :
Министерство печати и информации РД.

Регистрационный номер
ПИ №ТУ05-00348 от 01.12.2016г. выданный управлением Роскомнадзора по республике Дагестан.

Издается с января 1990 г.

Главный редактор
Мурад Ахмедов

Редколлегия:
А.Исмаилов (зам. гл. редактора)
Т.Зургалова (отв. секретарь)
А.Култаев
Б.Кулунчакова
М.Авезов
С. Майлыбаева
С. Култаева (редактор выпуска)

Худ. редактор З.Даганов
Тех.редактор Т. Лузина
Художник номера А. Самарская
Оформление обложки М. Муталибов

Выход в свет 19.12.2016 г.
Тираж 139 экз.
Заказ №355

Типография: ООО «Издательство «Феникс пресс»
Адрес типографии: 367018, РД, г. Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и издатель: Государственное бюджетное учреждение Республики Дагестан «Редакция республиканских литературных журналов «Соколенок» и «Литературный Дагестан».

Адрес редакции и издателя: 367025, РД, г. Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Ногайский язык.
Индекс: на год - 63238,
на полугодие - 78432.

Цена свободная.